

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z P R Á V Y Č S K P

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Členský obežník
Československého zväzu kresťanských pracujúcich
Švajčiarska

1971 - November/December - Číslo 11/12

VŠETKÝM PEKNÉ VIANOCE.

Číslom, ktoré práve začínate čítať, končí prvý ročník vášho členského obežníka. Všetkým, ktorí sa na ňom podielali, by bolo veľkou odmenou za ich snaženie, keby se od vás čitateľov dozvedeli, čo bolo prínosom, čo zbytočné, poťažne nesprávne a špatné.

Naše odbory sú predovšetkým organizáciou odborovou. Nie málo krajanov už využilo jej služieb, mnohým už poskytla ochranu a pomoc. Priamo - alebo aj nepriamo lebo sa podieľa na práci všeodborových švajčiarskych zväzov majúcich nemalú zásluhu na tom, že je táto zem taká aká je.

Sociálnou činnosťou však práca modernej odborovej organizácie nekončí. Hovorí sa, že v súčasnej dobe sa význam odborov znižuje. Nie je to pravda. Ťažisko ich významu sa len postupne presúva, a to z poľa hospodárskeho a sociálneho ďalej do oblasti obecné politickej. Tu očakáva odbory prinajmenšom významná úloha protiváhy politického establishmentu. Veľmi cenné náznaky tejto ich novej funkcie sme zažili už pred tromi rokmi doma vo vlasti. Aj inde je možné ju pozorovať - predovšetkým v zemiach mimoeurópskych.

S ohľadom na tieto skutočnosti bola značná časť obežníka venovaná otázkam ideologickým a politickým. Pretože naše odbory sa riadia zásadami politicko-ideologickej plurality, a v rámci tejto sa hlásime k demokracii odvodennej od princípov kresťanstva, bola väčšina našich statí zameraná k osvetleniu tejto kresťanskej politicko-ideologickej koncepcie.

Pre toho, kto hľadá, je veľmi snadné prijať za svoju predstavu o ľudstve, ako jednej rodine so spoločným Otcom. Je logická a prirodzená - aj v politike a hospodárstve. Sú ale tiež takí, ktorí nehľadajú, alebo sa domnievajú, že našli už niečo iného, i keď je to menej logické a menej prirodzené. Preto bolo v našich obežníkoch toľko textov polemizujúcich a diskutujúcich. Chceli by sme aj v budúcom ročníku v tomto smere pokračovať.

Do vídenia teda zase v jeho prvom čísle po Vianociach,
KU KTORÝM VÁM PRAJEME VŠETKÝM PEKNÚ A PRIJEMNÚ POHODU.

Z P R Á V Y Z Č S K P

oo UDÁLOSTI, NA KTERÉ NEZAPOMENEME a k nimž se ještě vrátíme. Patří k nim především letošní krajské oslavy 28.října v Curychu a v Basileji, kterých obou se zúčastnil také náš svaz. V Basileji ve spolupráci se spolkem Domov měl předseda naší místní skupiny bratr Křepelka na starosti celou režii včetně úvodního proslovu a předseda svazu Ing.L.Husák měl hlavní projev. V Curychu naproti tomu uspořádal důstojnou a velmi četně navštívenou oslavu za účasti všech krajských spolků a organizací Svaz bývalých čsl.politických vězňů. Hlavními řečníky tu byli Švýcar Ernst Borer, Dr.Anděl, Dr.Hostička a J.Pejskar. Rámec oběma oslavám dali hudebníci, tanečníci, mladí zpěváci a recitátoři, sklidivší všichni zasloužený potlesk a upřímnou pochvalu.

Další událostí, k níž se budeme vracet ještě nejméně v dalších dvou oběžnících bylo Symposium Českého Slova, konané 26. a 28.října ve Volketswilu. V současném čísle uveřejňujeme článek o organizaci ACEN sestavený z materiálu projevu Dr.Reháka. V dalším seznámíme členy s přednáškou J.Jostena, s příspěvky k tématu Slováci-Česi (Dr.Grandtner, Dr.Vidra, Dr.Wagner) a s výsledkem dalšího zpracování námětu J.Pejskara na ustavení poradního sboru československých exilových kulturně - politických pracovníků.

K událostem pro mnohé z nás téměř základního významu patří též přednáška Heleny Tarasovové o politickém podzemí v Rusku, uspořádaná švýcarskou skupinou FORUM 70 dne 26.října ve Winterthuru. Na toto thema otiskujeme dnes příspěvek z "Našich snah". Příště jej doplníme tím, co nám maximálně zasvěcená H.Tarasovová pověděla navíc.

Konečně čtvrtou událostí posledního dvouměsíčního období byla výstava t.č. ve Švédsku usazeného výtvarníka Jana Kristoforiho ve Volketswilu ve dnech 8. až 12.prosince. Též k ní se vrátíme. I ona byla zážitkem zcela mimořádným.

oo V městečku WEINFELDEN si uspořádali tamnější mladí občané besedu o Československu s českým knězem své oblasti a s českým lékařem z nedalekého města.

oo Po Vánocích navštíví několik větších švýcarských měst Dr. Škarvada, představený československých katolíků v zahraničí a bývalý sekretář kardinála Berana. Spolu s P.Hrubým bude besedovat s krajany o činnosti československých náboženských institucí v Římě. Ve Winterthuru bude tato beseda spojena s pravidelnou schůzkou naší tamnější místní skupiny, která se kona vždy první pátek v měsíci.

oo Přesné datum našeho KŘESŤANSKO-DEMOKRATICKÉHO SYMPOSIA, které připravujeme na začátek příštího roku, nemůže být stále ještě stanoveno. Není malíčkostí sladit navzájem časové možnosti 15ti přednášejících, z nichž více nežli polovina žije mimo území Švýcarska, se vším ostatním, co s akci tak rozsáhlou souvisí.

oo Klub vědeckých a technických pracovníků, což jest letos na jaře založená odborná skupina těchto profesí v našem Svazu, pořádal v pátek 10.12. v Curychu besedu na thema Systémy řízení podniku. Referát přednesl Ing.J.Vlček CSc a živou diskusi vedl Ing.Hubka. Předmětem zvláštního zájmu byl "staronový" systém baťovský, dnes opět aktuální. Besedy se budou konat nyní pravidelně každý druhý pátek v měsíci. O místě budou členové Klubu uvědoměni pozvánkou.

ÚVAHY - DOKUMENTY
DOHODA O BERLÍNE

Po sedemnástich mesiacoch urputného rokovania podpísali 3. septembra v sídle Spojeneckej kontrolnej komisie v Berlíne štvormocenskú dohodu o novom postavení Západného Berlína. Účelom zmluvy bolo upraviť postavenie tejto enklávy slobodného sveta, takmer stogsemdesiat kilometrov vysunutej do komunistami ovládaného európskeho priestoru; najmä zaručiť všetky príchodové cesty k mestu a ustáliť jeho zväzky k Nemeckej spolkovej republike.

Ako je známo, západný Berlín s tromi spojeneckými sektormi: americkým, britským a francúzskym je pod ochranou západných spojencov, zatiaľ čo východný sektor rozdvojeného mesta Ulbrichtov režim so súhlasom Moskvy inkorporoval do Nemeckej demokratickej republiky ako jej hlavné mesto. Nemecká spolková republika sa snažila o to isté. Pokladala západný Berlín za jeden zo svojich spolkových štátov, vysunula tam niektoré spolkové federálne úrady, ale pre nenormálnosť pomerov v Berlíne jeho poslanci v bonnskom parlamente mali len poradný hlas. Nemecká spolková republika však vyvíjala v Berlíne za tichého súhlasu západných spojencov politickú činnosť, zvolala tam bonnský parlament, najmä na prestížne schôdze ako bola vol'ba spolkového prezidenta.

Táto politická aktivita bonnskej vlády bola však trňom v oku sovietom i východonemeckému komunistickému režimu. Za 26 rokov od skončenia druhej svetovej vojny žilo mesto v neistote, v nenormálnych pomeroch, bez voľného prístupu na západ a v strachu, že ho sovieti raz obsadia. Pomery sa stali obzvlášť neznesiteľné, keď pred desiatimi rokmi Ulbrichtov režim vystavil mur na deliacej čiare, aby zamedzil odchod nespokojných občanov na Západ.

Po nástupe Willy Brandta začali kontakty medzi Bonnom a Moskvou za účelom určitého pokonania. Vyústili v podpísaní zmluvy o vzájomnom neutočení a o ochote k spolupráci. Dali podnet aj k rokovaniam o Berlíne.

Berlínske porady trvali sedemnást' mesiacov a hádam že by ešte neboli skončili, keby Brandt nebol dal kategoricky sovietom na vedomie, že nemecko-sovietsku zmluvu nepredloží parlamentu na ratifikáciu dokiaľ nebude dohoda o Berlíne. 3. septembra ju konečne podpísali veľvyslanci troch západných spojencov v Bonne a sovietsky veľvyslanec vo východnom Berlíne.

Čo dohoda prináša? Dôležité - ako tak možno povedať - sú len tri jej ustanovenia: 1. Sovietsky zväz vyhlasuje, že doprava do západného Berlína bude voľná a nerušená. Preberá za to zodpovednosť. 2. Západný Berlín nie je politickou sučiastkou Nemeckej spolkovej republiky, bonnská vláda tam nebude vyvíjať politickú činnosť, ale medzi Bonnom a západným Berlínom sa udržia doteraz vytvorené zväzky kulturne a hospodárske, a bonnská vláda bude pre občanov západného Berlína obstarávať konzulárnu službu všade v cudzine.

3. Sovietsky zväz zriadi v západnom Berlíne svoj generálny konzulát. Ale hádam že hlavné ustanovenie dohody je to, že o konkrétnom prevedení jednotlivých článkov zmluvy sa dohodnú oba nemecké štáty: Nemecká spolková republika a Nemecká demokratická republika.

Čo teda dohoda znamená? Na západe sú mienky veľmi protichodné. Niektorí ju pokladajú za nástup do novej európskej éry, za bránu, ktorá vedie nielen k ratifikácii nemecko-sovietskej a nemeckopol'skej zmluvy, ale aj ku konferencii o európskej bezpečnosti

a k dohode o znížení branných síl vo strednej Európe. Iní hovoria len o akomodácii doteraz nevyhovujúceho stavu.

Pravú odpoveď o význame dohody dá však len čas. Ale už dnes možno usudzovať o jej funkcii i o úskalí, ktoré v sebe skrýva. To vyplýva z ustanovení, ktoré boli dohodnuté v posledných dňoch pred podpísaním dohody.

Najväčší spor bol o tieto tri články:

1. Čo znamená nerušená doprava zo západu do Berlína cez územie východného Nemecka; 2. Aké má mať západný Berlín postavenie vo vzťahu k Nemeckej spolkovej republike; 3. Či má mať Sovietsky zväz generálny konzulát v západnom Berlíne?

Spor o výklad toho, čo znamená nerušená doprava vznikol preto, že slovom: "transit traffic" v anglickom texte rozumeli v západnom Nemecku tak, že ide o "Durchgangsverkehr", teda o dopravu bez kontroly, bez marnenie času s nejakou kontrolou, teda niečo, čo by v angličtine sa vyjadrilo slovami "through traffic". C o tom nič ani počuť. Východné Nemecko. To aj preto, lebo Moskva i východný Berlín sa aj pri tejto príležitosti znova snažili o získanie určitého záchytného diplomatického ustanovenia pre medzinárodné uznanie Ulbchtovho režimu. A to sa im v podstate podarilo, pretože úradný názov východonemeckého režimu :Nemecká demokratická republika sa vyskytuje v texte dohody niekoľko krát a okrem toho, ona spolu s bonnskou vládou a Sovietskym zväzom je konieckoncom signátorom dohody; lebo na nej bude aj najviac záležať či dohoda prinesie to už ahenie v politickej klíme Európy, ako mnohí očakávajú. V tejto otázke teda nemožno povedať, že Brandt dosiahol to, čo chcel.

Dohoda je nepresná a neuspokojivá pokiaľ sa týka vzťahu západného Berlína k bonnskej republike. V tomto ohľade západní spojenci po konzultácii s Bonnom ustúpili. Doterajší stav sa mení: bonnská vláda sa vzdáva každej politickej aktivity v západnom Berlíne a dá sa kontrolovať Moskvou, ktorá pre túto kontrolu získava tam významné postavenie zriadením generálneho konzulátu. Nuž zmluva chce zabrániť starým, ale otvára dvere novým možnostiam napätia a nedorozumenia.

A tak možno hádam právom povedať, že Moskva v ničom neustúpila a nič za nič nedala. A predsa sa kladie otázka, prečo sa predsa rozhodla práve teraz tento dokument prijať? Tí, čo hľadajú odpoveď, prichádzajú na to, že vlastne pre soviетov je to zmluva neobyčajne výhodná. Uvádzajú dva dôvody. V prvom rade preto, že aj touto zmluvou Moskva podoprela svoje postavenie vo východnej Európe, posunula cesty svojej diplomacie za svojím hlavným cieľom: za medzinárodným uznaním statu quo v strednej a východnej Európe. Washington Post vo svojom komentári otvoril a napísal, že prezident Nixon prijatím dohody ustúpil Moske v najdôležitejšom bode jej po vojnovnej zahraničnej politiky: Zmieril sa a so sovietskou kontrolou nad východnou Európou.

Druhý dôvod sovietskej ochoty vidia mnohí v stále zjavnnejšie sa prejavujúcich obavách Moskvy z možného konfliktu s Pekingom. Moskva si vraj takto chce uľahčiť v Európe v prípade vojenskej zápletky s Čínou. Nuž, je toho mnoho, čo sa viaže k podpisu zmluvy o Berlíne. Hádam ďaleko viac ako môže uniesť aj pri dôslednej realizácii jej ustanovení čo do zmyslu i do litery.

/Naše snahy 5/1971 m.k./

SOROKIN - CESTA ZE SLEPÉ ULÍČKY.

Po zkušenostech uplynulých padesáti let se nezdá být lichou myšlenka, že první světovou válkou zkončil t.zv.novověk a začala era nová, nemající prozatím jména. Oněch minulých padesát let že je pak usilovným hledáním východiska ze slepé uličky, především posativisticko-liberalistické, do které se lidská společnost dostala po vyčerpání tvůrčích podnětů minulých dvou až tří století.

Toto hledání vyznačuje všechny oblasti lidské existence na celém světě. Nikoliv pouze Československo či střední a východní Evropu a nikoliv pouze usek politický a ekonomický. Proto také nelze počítat s tím, že by se mohlo podařit nalézt uspokojivé řešení jenom částečné, omezené na příklad na určitou oblast, bez řešení souhrnného a zásadního.

Problémem současného stavu a přeměn společnosti se od začátku století zabývala řada myslitelů. Mezi nimi má pro nás mimořádný význam profesor sociologie Harwardské university, P.Sorokin - ruský emigrant, osobní přítel T.G.Masaryka a mezi jiným autor knihy "Krise našeho věku". Její český překlad vyšel v roce 1948 k uctění 600letého výročí založení Karlovy university. Ihned byl však ztažen z oběhu a uloženo na něj přísné "tabu". Zdá se, že i na Západě bylo dílo profesora Sorokina po počátečním spontánním přijetí postupně určitými silami zatlačováno. Proč asi - vysvitne snad z následujícího stručného popisu jeho hlavní myšlenky.

Lidské společnosti jako celku dává v každé době ráz to, co ona právě uznává za základ svého poznání, t.j. čemu věří.

Jsou období v dějinách, kdy lidé věří jedině svým smyslům a nestarají se o to, je-li za smyslovými jevy nějaké další jsoucn. Takové epochy nazývá Sorokin senzitivními. To je ve svém jádru na př. doba oněch našich posledních dvou až tří století, doba neobyčejného rozvoje přírodních věd a techniky.

Dále jsou taková období, kdy lidé všechno své poznání odvozují z vědění o jsoucnu za přehradou smyslů, kterého se jím dostává tím, čemu říkáme nepřesně intuice či svědomí, přesněji zjevení. Takové epochy nazývá Sorokin ideačními. To je na př. doba raného křesťanství - doba rozvoje religiozity, křesťanské jednoty a povýšení křesťanských cností na měřítko dobrého a zlého.

A konečně jsou období taková, kdy lidé chápu existenci obou zdrojů poznání jako celek. Ze smyslových zkušeností vyvozují poznání o světě smyslů - a poznání o mravnosti, právu, kráse atd. vyvozují z oblasti jsoucnu za přehradou smyslů. Takové epochy nazývá Sorokin idealistickými. Považuje je za přirozeně odpovídající strukturu člověka, která je stejnou měrou smyslová jako duchová, kteréžto obě složky tvoří v člověku nedělitelný celek.

Díky však rovněž přirozenému sklonu člověka jemu daný zákon narušovat nebo ho alespon nechápat jsou ta vrcholná idealistická období obecné pohody a tvůrčí ušlechtilosti v dějinách celkem vzácná. Zpravidla lidstvo buď na tu či na onu stranu přehání. Tím se po určité době dostane do stavu podobného člověku živému jednostrannou stravou - a onemocní.

Na konci senzitivního období starověkého Říma bylo lékem proti chorobě do krajnosti vyhnané smyslovosti-ideační rané křesťanství. Přineslo zvroucnění vztahů mezi lidmi a vytýčilo pojem svobody lidské osobnosti.

Na konci ideačního středověku, který se zvrhl v nekřesťanské krutosti inkvisice a nemravnosti šestnáctého století, byl lékem

senzitivní pravda smyslového poznání. Přinesla obrovské pokroky vědy a techniky - nakonec ale zase veliké zmatení mravů, práva, umění, kruté války, koncentrační tábory, hromady popravených a umučených, sovětské blázince na převýchovu vzpurných občanů. Prostě naší dobu.

Co bude lékem této naší doby? Sorokin by odpověděl jednoduše: Opřete se o pravdu vyvěrající ze jsoucna za přehradou smyslů - z vědomí Boha. To je to, co Vám chybí, co jste tak dlouho zanedbávali, že je z toho teď naše doba tak velice chorá. Kéž se Vám to podaří bez katastrofy, podobající se zničení Říma či mravnímu rozvratu a ničivými válkami 15. až 17. století.

První formulace Sorokinovy pocházejí již z let dvacátých. Předvídal v nich správně to, co pak přišlo - druhou světovou válku. Nacismus i komunismus jsou mu dva stejně ďábelské projevy stejné nemoci. Je pozoruhodné, jak se jeho lék proti ní shoduje s tím, co odkazoval svému národu T.G. Masaryk a co vrcholil v jeho Světové revoluci všelidsky namířeným heslem "Ježíš - ne Cesar".

Na pravici i na levici byli již tehdy v Československu lidé, kterým tohle nevyhovovalo a kteří se snažili již tehdy líčit Masaryka lidem a snad i sobě samým docela jinak. Též proti Sorokinovi se zprava i zleva zmobilizovalo kde co. Především proti celkem nepodstatné empirisující části tohoto jeho základního díla. Na jeho logické přesvědčivosti však nelze nic změnit. A také ne na tom, že všem, kteří hledají kudy ven ze slepé uličky, do níž se dostala naše doba, dává jasnou a uklidňující odpověď: CESTA VEN EXISTUJE - A JE TO TATO CESTA.

L. Husák

X X X X X

MEZINÁRODNÍ DEN LIDSKÝCH PRÁV

Dne 10. prosince 1948 schválilo a vyhlásilo Valné shromáždění OSN Chartu lidských práv. Občanům Curychu, Bernu a Winterthuru připomněla letošní výročí tohoto dne Schweizerische Aktion für Menschenrechte se svou mládežnickou skupinou FORUM 70. Za podpory a s účastí čtyř švýcarských politických stran/ BGB, CVP, EvP, FDP/, tří švýcarských ženských spolků a četných soukromých osob uspořádala v těchto městech důstojné shromáždění spojená s tichými veřejnými demonstracemi - ve Winterthuru dokonce s pochodovým průvodem a s projevem starosty města. Zúčastnili se i členové našeho svazu. Všechny akce byly zaměřeny na poměry v Rusku a to zvláště na nelidské zacházení s občany, kteří jsou jiného politického či náboženského přesvědčení než jak je režimu milo. Stejným tónem byla nesena i resoluce, která byla ze shromáždění odeslána velvyslanectví SSSR. Její autoři patří k našim nejlepším švýcarským přátelům - Dr. J. Heggli, Prof. Dr. W. Kagi, P. Gebhardt. Vyjímáme z ní alespoň začátek a konec.

"Podle našich informací se v současné době nachází asi 1,5 milionu sovětských občanů pro své přesvědčení ve věznicích a trestných táborech. Byli odsouzeni z důvodů politických, světázorových nebo náboženských. Jsou mezi nimi i židé, kteří požádali o povolení vystěhovat se. Určitá část těchto vězňů je drže na za podmínek člověka nedůstojných - v blázincích! A. Solženicyn nazval toto věznění zdravých ale v opozici stojících lidí v blázincích "variantou plynových komor"..... Vyzýváme vládu SSSR, aby nepoužívala Chartu lidských práv jen k politické propagandě nýbrž k jejich uskutečnění ve vlastní zemi."

Za celou akci patří jejím iniciátorům srdečný dík. Za náš Svaz jim jej vyjádřil jeho předseda po shromáždění v Curychu.

JESUS - REVOLUTION.

Svět si zvykl dívat se na hnutí hippies a na vše co je doprovázelo-nevázaný způsob života, výstřední oblečení, záliba v divoké hudbě a pramalé pochopení pro starosti a zájmy establishmentu- jako na něco v jádře negativního, zavrženíhodného a neschopného nápravy. Byla jim přisouzena role parii moderní civilizace, ztracené generace, nad kterou bylo vždy možno rovně zvednout prst a ukázat, kam by to vedlo, kdyby byli všichni takoví. Nanejvýše byli uznáváni jako konsumenti pro ten business, který na nich nehorázně vydělával na př. gramodesky a oblečení. A přece mohl vnímavý pozorovatel již od začátku tohoto hnutí zaznamenat jevy, jež opravňovaly k jistým nadějím. Nehledě k okrajovým případům vyložené kriminálního chřakateru, na něž ovšem nemají hippies žádný monopol, musela u většiny imponovat chuť a odvaha říci ne k tomu, co světu tak jako tak neslouží ke cti. Koncentrace moci v několika málo centrech světa, jednostranná honba za ziskem, požívačnost a naprostý nedostatek sociálního citění zámožných vrstev, zbožštění industrialisace bez ohledu na její následky, jako je ničení životního prostředí v oblasti hmotné a odcizení v oblasti duševní a -last but not least- stoupající tendence akceptovat násilí jako všelék všech problémů.

Vidí to každý, kdo není slepý a přece má jen málo nadšenců odvahu říci své obavy naplno. Hippies to udělali. O vhodnosti některých forem jejich protestů by bylo možno s úspěchem pochybovat. Jiné však byly sympatické a přece za ně byli vykázáni na periferii společnosti. Jenom řádně etablovaní mají mít právo na výklad jevů sociálního pohybu! Jenom instituce v rámci establishmentu mohou určovat, co je pro svět správné a prospěšné! Žádný div, že se tomuto nedostatku pochopení a snad i arogance podařilo část hnutí vmanévrovat tam, kde by mohlo být opravdu nebezpečné- na posice militantního marxismu, vyznačeného jmény Guevara, Castro a Mao-Tse. Zároveň však se hnutí diferencovalo a jeho lepší, přemýšlivější a upřímnější část pochopila, co světu opravdu chybí. Ne nedostatek zboží a techniky, jež by opravňoval další zdůraznění funkce průmyslu a technokratické elity, ne samozvaní diktátoři, hlásající zkázu a ničení ve jménu dosažení cílů, jež se nikdy a nikde nepodařilo uskutečnit, nýbrž nedostatek lidství. Nedostatek vzájemného porozumění a zejména nedostatek víry, která posvěcuje každé lidské snažení a konání, dává lidskému životu smysl a konec konců dělá člověka člověkem.

Od tohoto poznání byl už jen krok k tomu, co mnozí nazývají největší obrodou křesťanství nového věku. Jako požár začal se šířit zájem o studium evangelí a jejich ústřední postavy, Ježíše Krista. To co nedokázala a snad i nechtěla ukázat těmto mladým oficiální církvi, museli objevit sami a takřka oklikou. Že Ježíš ve své lidské podstatě byl lidem jako oni velice podoben. Svým zánícením pro pravdu, svým úsilím o spravedlnost, svým odporem k lakotě a marnivosti, svou odvahou říci pravdu do očí nositelům moci a svým odporem k pokrytectví a k přetvářce. Tato- pro většinu z nich nová a ohromující zkušenost- vytvořila základ pro pochopení Kristova božského poslání. Začali chápat, že události k nimž došlo před dvěma tisíciletími ve Svaté zemi, znamenají skutečně něco víc, než náplň jednoho učebního předmětu. A co víc- oni toto vše nejen pochopili, ale začali křesťanský způsob života realizovat s opravdovostí a zánícením, jež jsou vlastní jenom mládí. Doslova přes noc vyrůstaly a vyrůstají nové skupiny a sdružení, jež mají jen jeden cíl- šířit a aplikovat Kristovu nauku. Síla jejich nadšení

ja taková, že dokázala u mnoha z nich prekonať staré návyky, a to i ty, jež se pokládají za trvalé. Zříkají se pití, volného sexu a omamných jedů, žijí mnohdy životem téměř reholním. Jsou hrdí na to, že k tomuto poznání dospěli sami a berou to zároveň jako závazek. Jen Kristus a jeho učení znamenají pro ně nejvyšší autoritu. Ve Spojených státech, kde hnutí před několika lety vzniklo, se jejich počet odhaduje na statisíce a přesvědčivé zanícení i věrohodnost jejich úmyslů k nim přivádějí stále nové stoupence. V Evropě jsou zejména Německo a Berlín prvními místy, kde hnutí našlo živnou půdu. Znalci očekávají stejný průběh jako v Americe.

Jistě by nebylo na místě dívat se na celou záležitost bez nezbytné dávky skepse. Velmi pravděpodobně nevytrvají všichni na cestě, kterou nastoupili. Bude docházet k výstřelkům a omylům, nutně doprovázejícím každé spontánní hnutí. Vyskytnou se i falešní proroci a mnozí se budou snažit využít hnutí pro účele a cíle, jež s nimi nemají nic společného. Bude se též musit vyjádřit oficiální církev či církve a nebude to pro ně snadné. Řečeno stručně, celá záležitost bude podrobena zkoušce časem. S jistotou lze však očekávat, že to, co je hnutí ryzí a upřímné, vytrvá a stane se trvalým přínosem a součástí křesťanského světa a myšlení, a dokáže opět nepomíjející aktualnost učení, jež přinesl lidstvu Ježíš z Nazaretu.

o o o o o

Andr.

Spoločenské ideály solidarizmu.

Solidarizmus je veľmi vhodné označenie pre ideológiu, ktorá vychádza z kresťanskej syntézy je predurčená vystriedať kapitalizmus či liberalizmus na jednej a komunizmus či socializmus na druhej strane. Zverejňujeme výťah z pojednania o jednej jeho verzii, vzniklo v spolupráci s ruským politickým podzemím. Zaujímavé je vyvedenie solidarizmu z hesiel francúzskej revolúcie, ktorá odhalila rad problémov, dodnes ešte nevyriešených.

Heslá francúzskej revolúcie sú: sloboda, rovnosť a bratstvo. Idea slobody nachádza sociálne uskutočnenie i spoločenský vplyv pod menom "liberalizmus". Týmto dosiahla sloboda i svoje extrémne, nevšímajúc rovnosť a rovnoprávnosť. Ak sa neuskutočňuje rovnosť nemôže sa ani sloboda dosiahnuť. Idea rovnosti prijala vývojom označenie "socializmus".

Lenže v skutočnosti socializmus stelesňuje pravý opak. Všimneme si nerovnosti sovietskej spoločnosti.

Preto je mimoriadne dôležitá syntéza slobody, rovnosti a bratstva. To značí zavedenie vzájomnej spolupráce a vzájomnej pomoci. Uskutočnenie týchto momentov vedie k solidarizmu, ktorý je povolaný liberalizmus aj socializmus vymeniť.

Sloboda a rovnosť sú dve zložky solidarizmu, ktoré tam ale ztrácajú antagonizujúci charakter. Tieto idey sa tu naopak dopĺňajú pričom nastáva premena: sloboda dosiahne zodpovedený a rovnosť hierarchický charakter.

Zo svetonázorového hľadiska vychádza liberalizmus z individualizmu; je to učenie, ktoré si individuálneho človeka váži a cení. Rozvojom atómovej zbrane hrozí nebezpečenstvo pre ľudskú spoločnosť. Podľa definície anglického mysliteľa a Hobbesa je to vojna všetkých proti všetkým. Takáto situácia musí vyvolať protest: antitézu.

Vzniká koncepcia kolektivismu, ktorá slúžila socializmu. Kolektivismus nepozná hodnoty človeka, jeho zvláštnosti a jednotlivé vlastnosti, ale vidí spoločnosť zo zorného uhlu kolektívu. Tým vzniká nadvláda nad človekom a zavádzajú sa tyranské metódy.

Nevšimavosťou individuálnych vlastností človeka sa vytvárajú ohromné chyby. Vytvára sa šovinizmus, ktorý vedie k národnej izolácii, k protirečeniam, k imperialistickým vojnám. Táto nezniesiteľná situácia vyvoláva antithézu - internacionalizmus. Internacionalizmus vedie k národnému kolektivismu. Všetok solidarizmus podporuje medzinárodný postoj v ktorom národné bitie sa doplnuje.

Liberalizmus z hospodárskeho hľadiska zodpovie hospodársky systém kapitalizmu, ktorý uznáva osobné záujmy človeka.

V socialistickom hospodárstve, kde sa postupuje podľa plánu, badáme neproduktívnosť, nezáujem na práci.

Vyriešenie týchto problémov vidí solidarizmus v kooperácii troch sektorov hospodárstva : štátneho, spoločenského a súkromného.

V súvislosti s napnutou politickou medzinárodnou situáciou postavíme nasledovnú schému :

Na východe je prehnaná idea "služenia" štátu pod úžasným tlakom teroru. Naproti tomu na západe je prehnaná sloboda, ktorá sa často zneužíva.

No solidarizmus vedie k syntéze týchto dvoch faktorov, v ktorej by "služenie" nadobudlo pozitívne hodnoty, ktoré možno iba slobodou dosiahnuť.

Jednou zo základných ideí komunizmu je triedny boj. Solidarizmu je zdoraznenie násillia cudzie. Solidarizmus stavia na spolupráci skupín, ktoré splňajú rôzne úlohy.

Komunizmus sníva o beztriednej spoločnosti. Kde speje solidarizmus? I táto formácia sa usiluje o beztriednu spoločnosť, pretože trieda ako taká vyvoláva protirečenia. Ale pod beztriednou spoločnosťou nerozumie solidarizmus ten istý typ ako komunizmus. Solidarizmus sa usiluje o sociálnu rovnováhu, ktorá sa zakladá na "rozličnosti" sociálnych skupín. Tu dochádza k vzájomnému dopĺňovaniu a k vzájomnej spolupráci.

V komunizme sa vyzdvihuje úloha robotníckej triedy. V solidarizme neide o uprednostňovanie jednej triedy na úkor druhej ale každá trieda má dôležité funkcie, ktoré musí v spolupráci s ostatnými triedami splniť. Bez spolupráce tried nie je mysliteľné dobré splnenie úloh.

K vysvetleniu týchto hľadísk je zaujímavá solidaristická koncepcia práce. Len vedomá práca človeka vedie k tvorivej činnosti. Takáto práca vytvára hodnoty. V solidaristickom zmysle je to nevyčerpatelná kombinácia existujúcich hodnôt. Tieto momenty stelesnené vo vedomej práci určujú štruktúru solidaristického štátu.

Ako sa uskutečnia solidaristické ideály? Komunizmus stavia k dosiahnutiu svojho cieľa na troch základných pojnoch: Maximalizmus, násillie a revolúcia. Solidaristická koncepcia sa zásadne odkláňa od komunistických hľadísk. Naproti maximalizmu stavia solidarizmus - optimalizmus. Ide o uskutočnenie konkrétnych úloh. Pod optimálnym riešením problémov rozumie solidarizmus nie maximálne ani nie minimálne, ale v danej situácii najlepšie volené možnosti k uskutočneniu úloh.

Násillie je pre solidarizmus cudzím pojmom. Solidarizmus je za slobodu!

Tör.

DILEMA SOVIETSKÝCH INTELEKTUÁLOV.

Motto: Umelec musí hrýzt' ruku, ktorá ho kŕmi. Keby bol Shakespeare rešpektoval čítanie vládnucej anglickej kráľovnej, ťažko by bol mohol písať historické drámy, v ktorých demaskoval kráľov a kráľovné ako pamätencov, vrahov a intrikánov.

Básnik má len dve kritéria": pravdu a úroveň.

Edna O'Brien

Západnému pozorovateľovi sovietskej scény sa v poslednom mesiaci dostalo konkrétnejšieho, podrobnejšieho poznania látky, s ktorou sa čosiaľ stretával iba zlomkovite a hrou náhody: Na západ sa dostalo 11 zošitov ilegálneho sovietskeho mesačníka "Politický denník". Tento "samizdat" vychádza v sovietskom podzemí od r. 1964. Doteraz vyšlo vyše 70 čísel. Typické číslo Politického denníka je cyklostilovaná brožúrka na päťdesiatich husto písaných stranách.

Dalej: minulý týždeň sa dostalo do Spojených štátov posledné, v celkovom poradí 20. vydanie iného samizdatu, "Kroniky bežných udalostí." Kronika vychádza 4 roky. Je tribúnou sovietskych úchylkárov a heretikov. Podrobne registruje ich činnosť a zaznamenáva ich prenasledovanie sovietskymi úradnými miestami.

A ešte jedna historická udalosť. Slovo samizdat-samopublikácia, doteraz na nepriedyšnom indexe, sa dokonca objavilo po prvý raz v sovietskej tlači. Ogonok, týždenník s masovou publikáciou, však uznal za nutné preložiť tento výraz pre svojich čitateľov do sovietchiny a tak ho postavil ako synonymum výrazu "protisovietský".

Samizdaty sa stávajú kvalitatívne a kvantitatívne závažným politickým a literárnym činiteľom. Z bojazlivých ažriedkavých začiatkov sa rozrástli nahlasateľa samostatného, neoficiálneho a proti-oficiálneho myslenia. Zahrňujú články, magazíny a rukopisy kníh, ktoré nemajú nádej na strannícke imprimatur.

Sovietska vláda dovoľuje, ba podľa západných štandardov neobyčajne uľahčuje nadanej mládeži prístup k formálnemu vzdelaniu. Prístup k vzdelaniu je však spojený s učením a osvojovaním si politického balastu; ale vzdelaný človek sa naučí rozlišovať a s týmto nutným zlom žiť. Najostrejšia konfrontácia vzdelanca s režimom vzniká na konci vyučovacieho procesu: keď sa od neho začne naraz žiadať, aby sa vzdal intelektuálneho úsilia a svojho úsudku pri riešení najzákladnejších otázok svojej existencie. Každá veda vedie nakoniec k otázkam neetiky, etiky, humanistiky, často metafyziky. A práve tu ťahá režim čiaru za ktorú sa intelekt nesmie bez trestne vypraviť.

V totalitnom režime, povedal ktosi, musí si každý občan denne zodpovedať otázku: ostať, či utiecť. Útekov je mnoho: do seba, do mlčania, do ilegality, do exilu. Drastické formy úteku volí len hrstka. Väčšina taktizuje, vedie schizofrenickú existenciu dvojitého postoja, uhýňa sa úderom, hľadá cestu menšieho odporu. Časom sa z takej potreby stane inštinkt.

Ale potlačené myslenie nositeľa trestá. Dokazom sú štatistiky o opilstve, rozvrátenom súkromom živote, samovraždách, únikových záujmoch. Samizdat v takejto situácii vykonáva funkciu lekára, pôsobiaceho bez licencie.

Opozícia vzdelancov a umelcov v Sovietskom zväze je dvojaká: otvorená a "lojálna". Otvorených buričov je hrstka: Solženicyn, Sinavský, bol nim nebohy Pasternák a iní. Otvorený nepriateľ nie je nebezpečný, len nepohodlný. Keďže je nepriateľom strany, a strana je štát a ľud, je takýto rebelant nepriateľom štátu a ľudu. Súdná i policajná moc systému môže ho podľa platných

socialistických zákonov obmedziť v činnosti, izolovať od verejnosti, ale hmotne zničiť. Nedávny Solženicynov protest proti cenzúre osobnej korešpondencie, proti jej habaniu, proti domovým prehliadkám, zjavným i tajným, proti prenasledovaniu priateľov, proti špehovaniu každého kroku, proti nakrúcaniu telefonických rozhovorov, proti umiestňovaniu mikrofónov do bytu a proti kampani v tlači a rozhlase, je vyrátaním viac menej všetkých prostriedkov, ktorými vedie polícia kampaň na nervovú sústavu svojej obete.

Nebezpečnejšia je Krenľu opozícia "lojálna". Jej nositelia o sebe tvrdia, že stoja na púde strany. Naopak, vyčítajú vedúcim, že sú zlými komunistami. Že sú oligarchickou skupinou starcov, v službách vlastnej noci. Sami že izolujú od verejného vplyvu všetkých mladých, hlavne vzdelancov, že merajú občanosť užitočnosťou mierou poslušnosti a bezzásadovosti. Že robia domácu politiku dekrétmi a zahraničnú raketami. Že platia zahraničný imperializmus zárobkami občanov. Že urážajú denne občana primitívnymi legendami a znemožňujú mu prístup k informáciám a slobodnej voľbe.

Istý vysokoškolák opísal tento aspekt vládnej politiky k akademikom týmto prirovnaním: domorodec si šťastne behá nahý, kým ho predstaviteľ civilizácie nepresvedčí, že nahota je neprijateľná a hriešna. Keď sa konečne dá domorodec presvedčiť, ponúkne mu falošný civilizačný košeľ, kravatu, klobúk, ponožky, topánky, ale zakáže mu nosiť nohavice.

Čítame samizdaty. Zprávy o zvolení prezidenta Nixona, o sovietskej invázii do Československa, o zastavení bombardovania Severného Vietnamu, sovietske u občanovi neznáme podrobnosti arabsko-izraelského konfliktu. Čítame Mikojanove vysvetlenia Chruščovovho pádu.

Nečudujeme sa nad tým, čo samizdaty uverejňujú. Čudujeme sa nad tým, že v dvadsiatom storočí veľká a mocensky i vojensky silná krajina pokladá za škodlivú informáciu, ktorú sa bojí sprístupniť svojmu občanovi. Ak v niečom, v tomto strachu z plného poznania leží nebezpečenstvo vojnového konfliktu. A ešte ostáva jedna nezodpovedaná otázka:

Nik na západe nepochybuje, že by si moc Sovietskeho zväzu vedela poradiť i so samizdatmi, i s ich vydávateľmi. Prečo sa tak nestalo? V tejto otázke prišiel s takmer dobrodružnou domnienkou novinár Harry Schwartz. Podľa neho jestvuje vo vysokých vládných postaveniach i v strane opozícia proti jestvujúcej sovietskej politike, ktorej názory samizdaty čiastočne propagujú. V takom prípade by šlo o ďalší dôkaz, že opozíciu, otvorenej i lojálnej, ostáva v policajnom štáte jediná možnosť prejavu: za chrbtom cenzora. A v tom výraze opozičného myslenia má viac možností drobný občan, intelektuál a študent, než vysokopostavený činiteľ.

/Naše snahy 5/1971 L.J.Š./

x x x x x x

oo Na listopadové besede miestni skupiny WINTERTHUR promluvil Paul Gebhardt ze švýcarské skupiny FORUM o výsledku švýcarských voleb. Švýcarským tak zvaným občanským stranám vytýkal především malý zájem o mezinárodní politiku.

oo ČESKÝ INTERNÁT - GYMNASIUM S ČEŠTINOU. Přečtete si a dejte dále příložený letáček profesora Maláška. Studovat na normálním gymnasiu řeči německé a při tom mít možnost maturovat z češtiny či slovenštiny je pro mnohé příležitost zcela vynikající.

oo HRAJÍCÍ SI ČLOVĚK. To je název knihy, kterou nedávno napsal holandský filosof Huizinga /v originále "Homo ludens"/. Pokouší se v ní osvětlit prý svou vlastní myšlenku, že původ lidské kultury je v nenucené hře, které si člověk dopřává v čase své prázdně. Řečtí filosofové Plato a Herakleitos srovnávali dokonce samu tvůrčí činnost bohů se hrou dětí. Francouz Dumazedier v knize "Před kulturou volného času"/Vers une civilisation du loisir/poukazuje na skutečnost, že volného času v lidské společnosti dneška kvapem přibývá a že bude brzy problémem-co s ním.

Zcela ohromující novinkou se ovšem přibývání volného času být nezdá jestliže se zahledíme do minulosti trochu dále nežli jen do uplynulého století a trochu šířeji nežli jen do oblasti a období skutečného vykořisťování nebo jiné úzkosti o holý život. Sám Dumazedier poukazuje na př. na 15. století, kdy se ve Francii i jinde v Evropě počítalo nejméně s 85 svátečními dny.

"Volnost", která nás v blízké budoucnosti čeká, by měla být ovšem poněkud jiného rázu. Více podobná volnosti vyhrazené doposud pouze lidem zámožným a privilegovaným a nebo těm, kteří byli a jsou pro ni ochotni se zříci značné části svého hmotného standartu, t. j. lidem posedlým buď tuláctvím-nebo naopak horečnou činností bez myšlenky na nějakou odměnu či zisk.

I dnes jsou lidé, jejichž volný "neplacený" čas je vyplněn stejně intenzivní prací, na př. pro jejich bližní jako "placený" čas, který věnují své firmě. Bude v budoucnosti přibývat více těchto-nebo spíše oněch, kteří se ve volném čase zabývají jenom sami sebou, nakonec se nudí a nezřídka se dostávají až na hranici rozporu s ostatní společností?

Naznačovatelem může být situace mezi mládeží. Majitel největšího švýcarského antikvariátu v Bernu prohlásil nedávno redaktorovi časopisu Technische Rundschau: "Ještě nikdy co pamatuji, nekupovala mládež tolik a hodnotných knih jako nyní". Z dnešních čtenářů budou možná zítra spisovatele. A pak už půjde jen o to, co budou psát jsouce sami výsledkem doby, která ze všeho nejvíce chce být lepší nežli je- ale dost dobře neví jak na to. H.

x x x x x x x x x

ACEN - Organizace podmaněných evropských národů.

Ustavila se v r. 1954 po předběžných poradách a jsou v ní zastoupeny emigrace těchto evropských zemí: Albanie, Bulharsko, Československo, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko. Její cíl je prostý: Usilovat společně ve svobodném světě o získání pomoci pro osvobození Sovětským svazem podmaněných národů.

ACEN je organizací reprezentativní svého druhu nejsilnější a také nejoficielnější, požívající stále ochrany západních velmocí, především USA. Za 17 let své existence se jí sice nepodařilo dosáhnout vytouženého cíle, ale jistě se jí podařilo udělat na cestě k němu slušný kus práce. Není její vinou, že překážek přibývalo rychleji nežli vlastních sil - a je naopak jejím velikým úspěchem, že se jí podařilo za tak svízelných podmínek a při nárůstu téměř defaistických tendencí v západním světě udržet posice a dokonce je ještě upevnit-hlavně v Evropě.

Valné shromáždění ACENu, které je jako nejvyšším orgánem, se schází každoročně v New Yorku koncem září, ve stejnou dobu jako Valné shromáždění OSN. Delegace všech zemí mají po 16ti členech. Podmínkou členství v delegaci je státní občanství staré vlasti; vyloučení jsou ti emigranti, kteří již přijali státní občanství v jiné zemi. Pokud jde o Československo, jmenovala delegaci až do roku 1960 Rada svobodného Československa, nyní přísluší toto právo a tato povinnost Výboru pro svobodné

Československo. Současnou naší delegací vede Dr. Martin Kvetko a jejími členy je 10 Čechů, 5 Slováků a 1 Podkarpatský Rusín.

Naposledy v období 1968/69 měl ACEN československého předsedu-zesnulého Dr. Josefa Lettricha.

Výkonnými orgány ACENu jsou Generální výbor /po 1 zástupci z každé země/ a Generální sekretariát s odbornými komisemi /právní, hospodářsko-sociální, kulturní/. Činnosti napomáhá řada přidružených organizací v USA i v Evropě. Veliký význam mají Oblastní sekretariáty. V Evropě jsou tři /Francie, Itálie, Německo/. Několik je jich v zámoří. komplexu

Činnost ACENu byla od počátku živá. Z mnohotvárného počínů lze vyjmout pro informaci pouze ty pro nás nejzajímavější. V r. 1957 se podařilo získat přízen Evropské rady zasedající ve Štrasburku, která ocenila předkládané dokumenty a doporučila ACEN své Komisi pro nezastoupené národy. Od r. 1958 je vyslán ACENem zástupce na její valné shromáždění. V tomtož roce uspořádána v domě Evropské rady velká výstava, která odtud putovala dále do světa.

V r. 1959 odhlasovali přátelé ACENu v Kongresu USA vyhlášení "Týdne porobených národů" k němuž proneslo závažné projevy 34 poslanců, 10 senátorů, 15 guvernérů a řada starostů velkých měst. Od té doby je tento "Týden" každý rok nově vyhlašován i v jiných státech amerického kontinentu.

V r. 1962 byl v Evropské radě přednesen obsáhlý referát o methodách komunistické kolonisace ve střední a východní Evropě. K témuž tématu bylo vydáno již tehdy několik brožur s konkrétními údaji a na sto různých memorand a prohlášení upínajících legitimitu oficielním zástupcům vlád porobených zemí. Bylo provedeno množství intervencí u všech možných oficielních míst, v USA i v Evropě, a pronesena řada projevů na amerických univerzitách a při různých symposiích. Pro zástupce ACENu byl získán přístup do USA-senátu.

V letech 1964-68 se podařilo zlikvidovat pokus vystřadit ACEN z Evropské rady zrušením její Komise pro nezastoupené národy.

Letos před návštěvou Brežněva ve Francii předal ACEN prezidentovi Francouzské republiky poselství, v němž zdůraznil, že napětí v Evropě je důsledek výbojů SSSR. Nebudou-li na konferenci o evropské bezpečnosti projednány záležitosti střední a východní Evropy ve smyslu touhy tamějších národů po svobodě budou tam dále trvat střediska odporu-a napětí v Evropě se nezmění.

ACEN uspořádal již 6 kongresů v Evropě. Pět ve Štrasburku, současně se zasedáním Evropské rady, a jeden v Paříži. V poslední době jsou určité potíže s financováním, které se však, věrme, podaří překonat. Význam této instituce je příliš velký na to, aby musela být vázána na určité finanční zdroje.

V nejbližší budoucnosti čeká ACEN další důležitá spolupráce s evropským integračním hnutím, které se dostalo po historickém rozhodnutí Velké Británie přistoupit k EWG do nového vzestupného pohybu.

K povinnosti dodávat dokumenty OSN, vládám a všem možným institucím, čelit sovětské propagandě, organisovat uvědomovací akce, spolupracovat s Evropskou radou, čili dělat vše, co doposud, přistupuje tedy velmi závažný úkol další.

Obětavost, která je tak charakteristická pro práci všech činníků ACENu je zárukou, že pro jeho naplnění bude učiněno vše, co je v lidských silách.

/K zpracování bylo použito některých údajů z referátu Dr. Řeháka, pařížského sekretáře ACENu, na Symposiu Č.Slova 1971/.

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ A EWG.Od Winstona Churchilla k Římské smlouvě.

Snad nikdy před tím nebyla Evropa tolik plná hněvu, nedůvěry a nejistoty jako po druhé světové válce. A snad právě proto tak silně tehdy zapůsobila výzva W.Churchilla, formulovaná v řeči jím pronesené 19.října 1946 v Curychu, jíž vyzval k sjednocení Evropy.

Obrátil se tehdy především k mládeži a načrtl celkem jasně koncepci Spojených států evropských, opírající se o poctivé partnerství Francie a Německa.

Po roce 1945 vzniklo v Evropě několik soukromých hnutí, které si vzaly za cíl podporovat myšlenku na sjednocení Evropy. Po Churchillově projevu byl z nich ustanoven v r.1948 první Mezinárodní komitét pro sjednocení Evropy. Na jeho půdě došlo v r.1949 k dohodě deseti západoevropských států a byla založena Evropská rada. Tato si vzala za cíl usilovat o společný hospodářský a sociální pokrok diskusemi, zvláštními dohodami a respektováním základních lidských práv a svobod. K prvním výsledkům patřila na př. Evropská konvence o lidských právech, dohoda o právní pomoci a dohoda o usídlování.

Závažným impulsem k společným akcím tu byl Marschalův plán pomoci válkou postiženým zemím, odmítnutý Sovětským svazem, který ukládal všem zúčastněným povinnost se k znovuvybudování jejich hospodářství vzájemně podporovat a sdružit. K tomu byla již r.1948 zřízena Organisace pro evropskou hospodářskou spolupráci /OEEC/, k níž patřily všechny západoevropské státy, kromě Finska. Když se s její pomocí evropská hospodářská situace upevnila a bylo možno již navazovat styky i mimo Evropu, přetvořila se v r.1961 tato organisace v širší Organisaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj /OECD/, jejímiž členy se staly i USA, Japonsko, Kanada a Finsko. Tu již bylo cílem úsilí o zvelebení světového obchodu-mezi jiným uvolněním obchodního a platebního styku a vzájemným poskytováním informací - a velmi široká vzájemná pomoc.

Vojenským obranným pendentem těchto hospodářským organisacím se stal v r.1949 Severoatlantický pakt /NATO/ za účasti USA, Kanady a většiny západoevropských států, nikoliv neutrálního Švýcarska. Snad ještě víc nežli OEEC či OECD podtrhávala tato organisace všeobecnou "atlantickou jednotu" i na poli kulturním a politickém. Proto nemohla zůstat bez odezvy na druhé straně, která si ustavila v určitém smyslu OECD obdobnou Radu hospodářské pomoci /COMECON/ a proti NATO stojící Varšavský pakt.

Další krok k uskutečnění Churchillovy myšlenky partnerství mezi Francií a Německem byl učiněn v r.1951 zřízením t.zv. Montánní unie neboli Evropské společenství uhlénoho a ocelářského. Tak vznikla odbouráním cenových a dopravních překlad oblast společného trhu v oboru uhlí, oceli, železné rudy a šrotu mezi NSR, Francií, Italií a zeměmi Beneluxu/Belgie, Holandsko, Lucembursko/. To již byla první skutečná integrace.

Neobyčejnou měrou napomohla zvelebení této hospodářské oblasti a překonání následků nutného snížení těžby uhlí /konkurence topných olejů a plynu/. Švýcarsko uzavřelo s Montánní unií konsultativní smlouvu v r.1956, Velká Británie je k ní asociována od r.1954.

Odtud pokračovala realizace evropské myšlenky dále i v jiných oborech. V r.1952 začala v Paříži svou činnost Evropská rada pro jaderný výzkum / EURATOM/, v r.1953 byla podepsána smlouva o společném hospodaření nákladním železničním vozovým parkem /EUROP/ a 1954 se uskutečnily první přenosy Eurovise.

Rušivým počinem na cestě k EWG byl v r.1955 návrh Velké Británie na zřízení t.zv. Pásma volného obchodu mezi budoucími členy EWG a ostatními evropskými státy. K jeho realizaci však nedošlo. V r.1957 byla v Římě konečně definitivně podepsána smlouva o Evropském hospodářském společenství EWG a Evropském atomovém společenství. Signatáři, t.j. Belgie, NSR, Francie, Itálie, Lucembursko a Holandsko - se zavázali postupně přeměnit svá vlastní tržní hospodářství v jeden veliký společný trh s volným pohybem pracovních sil, zboží a kapitálu a se společnými institucemi.

Pochopitelně bylo prohlášeno i vzájemné sblížení politické, bez něhož by Evropa zůstala nadále oblastí vydanou na milost a nemilost silným mocnostem mimo ní a politickým rozmrštěným uvnitř.

ORGÁNY EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ.

Do Evropského společenství patří nejenom EWG ale též EURATOM a Montánní unie. O řádnou funkci tohoto celku pečují tyto orgány:

Ministerská rada. Tvoří ji zástupci vlád zúčastněných zemí. Každá vláda vysílá do ní jednoho svého člena. Rada určuje politiku společenství jako celku, i jednotlivých států, pokud má vliv na dosažení společných cílů. Na návrh Evropské komise /viz dále/ se rada usnáší buď jednomyslně a nebo většinou hlasů.

Evropská komise. Její členové jsou sice jmenováni vládami členských států avšak vykonávají svůj úřad výhradně ve službách společenství a nikoliv v zájmu svých jednotlivých států. Jsou zodpovědní pouze Evropskému parlamentu. Evropská komise dohlíží na to, aby členské státy dodržovaly smlouvu o Evropském společenství, vydává směrnice a doporučení, zaujímá stanoviska a je obecně orgánem vysoce dynamickým a iniciativním. Ministerská rada většinou zasahuje až na návrh komise, která společenství zastupuje i na venek při styku se státy nečlenskými.

Evropský parlament. Jeho úkolem je provádět demokratickou kontrolu uvnitř Společenství. Sídlo jeho úřadu je Lucemburk, zasedá ve Strassburgu. Má 142 členů volených z národních parlamentů členských států v tomto obsazení: Francie 36, NSR 36, Itálie 36, Belgie 14, Holandsko 14, Lucembuk 6. Na rozdíl od národních parlamentů není místem zákonodárným ani nerozhoduje o otázkách finančních. Dohlíží pouze na činnost ostatních orgánů exekutivních a ke všem závažným problémům Společenství zaujímá stanovisko. Podle římské smlouvy má být v budoucnu Evropský parlament volen v přímých volbách.

Evropský soudní dvůr. Dbá s hlediska práva na dodržování smluv a rozhoduje o platnosti usnesení a rozhodnutí orgánů Společenství. Evropská komise má právo žalovat před ním z nedodržení smlouvy o společenství stát ale i jednotlivý podnik či soukromou osobu.

Vedle těchto orgánů má Evropské společenství ještě instituce poradní.

Hospodářský a sociální výbor. V něm se scházejí k poradám zástupci jednotlivých hospodářských odvětví a skupin povolání.

Evropská investiční banka. Podílí se na financování akcí společného zájmu, poskytování úvěrů a záruk, k čemuž disponuje nejenom vlastními prostředky, ale též společným trhem kapitálu.

ČECHO SE V EWG JIŽ DOSÁHL

Po čtrnácti letech existence EWG, nepočítaje léta příprav, je na snadě otázka, co z Římské smlouvy z r.1957 bylo do dnešního dne již splněno a jak vypadají vyhlídky na další integraci.

Celní unie.

Dnes existuje již prakticky v plném rozsahu. Je základem celohospočenství. Jejím smyslem bylo odstranit bez zbytků stávající cla a jiná omezení dovozu a vývozu mezi členskými státy- a pro obchod s nečlenskými zeměmi zavést společný celní tarif a zásadu společné obchodní politiky. Pokud šlo o produkci průmyslovou pracovalo se na celní unii po stupních a byla hotova 1.července 1968. Pro většinu zemědělských výrobků, kde byla situace o mnoho složitější, byla hotova 1.ledna 1971.

Postupné dosažení tohoto cíle znamenalo neobyčejné oživení hospodářského styku především mezi členskými státy. V r.1958 činil objem vzájemného dovozu zemí EWG 6,8 miliard dolarů, /29,75% jejich celkového dovozu/- v r.1970 již 42,8 miliard dolarů /48,4% celkového dovozu/. Blahodárný vliv celní unie se projevil i v obchodu s ostatním světem. Za totéž období stouply importy z nečlenských zemí do EWG z 15,9 na 45,6 miliard dolarů- a exporty z EWG do nečlenských zemí z 15,9 na 45,2 miliard dolarů.

Trh zemědělských produktů.

Do rámce společného trhu zemědělských výrobků /Agrarmarkt/ patří dnes již devět desetin veškeré zemědělské produkce států EWG. Trh každého výrobku je podřízen určité dohodě. To, že se podařilo tyto dohody uzavřít, se považuje prozatím za největší úspěch myšlenky Evropského společenství. Vždyť šlo o vytvoření společného trhu zemí s velmi odlišnými zemědělskými strukturami. Nebylo toho dosaženo bez obětí a bez narušení určitých doposud ustálených mezinárodních obchodních vztahů.

Dohody vycházejí z těchto základních ustanovení:

- a/ Ruší se všechna omezení co do množství, cla a dávky /s výjimkou vyrovnání daní/ mezi členskými státy.
- b/ Provádí se společná cenová politika. Tržní ceny výrobků mohou vykytovat kolem dohodnuté optimální dohody jen v úzkém rozmezí.
- c/ Vytváří se intervenční mechanismus mající za účel udržet ceny na této dohodnuté optimální výši.

Některé důležité produkty /na př.obilí, cukr, máslo/ se chrání cenovou garancíí.

d/ Upravuje se zvláštní dohodou obchod s nečlenskými státy tak, aby dovoz z nich do EWG neohrožoval odbyt vlastních výrobků. Zavádějí se společné subvence k podpoře vývozu vlastních výrobků do nečlenských států.

e/ Zřizuje se Evropský vyrovnávací a garanční zemědělský fond jehož úkolem je financovat akce na podporu vývozu a na vyrovnání uvnitř EWG.

Obchod zemědělskými výrobky mezi státy EWG se od r. 1958 do r.1969 zečtyřnásobil. Obchod se státy nečlenskými stoupl v této době o 65%. To je ale vlastně prozatím málo. Zemědělství EWG trpí chronicky nadprodukcí. V r.1968 byl přijat Mansholtův plán na zmenšení osevních ploch a na vytváření optimálně velkých provozních jednotek.

Pracovní síly a sociální politika.

K nejdůležitějším zásadám integračního úsilí EWG patří volný pohyb pracovních sil. Je to jedna ze "čtyř svobod", jejichž uskutečnění se od začátku považovalo za podmínku společenství-

-svobodný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu.

Od r.1968 mají občané všech členských států právo vstoupit kdekoli na území EWG do zaměstnání, sjednat si mzdové a ostatní podmínky, použít služeb pracovních úřadů, navštěvovat odborné školy a přeškolovací kursy, vstoupit do odborových nebo jiných podobných zaměstnaneckých organizací s plným aktivním i pasivním volebním právem, podílet se na sociálním pojištění, usadit se v místě svého pracoviště, podle libosti i se svými rodinnými příslušníky. Vyjimky platí jen na př.pro Lucemburk, kde pracuje již dnes velký počet cizinců.

Všechna tato opatření mají umožnit, aby se občané států EWG snáze dostávali k pracovním příležitostem. Je zajímavé, že uvolnění nezpůsobilo nijaký překotný pohyb. Zvýšil se spíše příliv do oblasti EWG ze států nečlenských /na př.ze Španělska/.

K úhradě celé poviny výdajů členským státům na přeškolování a přesídlování občanů, kteří přišli o práci, byl v rámci EWG zřízen Evropský sociální fond. Z téhož fondu je možno financovat akce na podporu určitých hospodářských odvětví, podniků či celých oblastí.

Zásada volného pohybu se vztahuje nejenom na občany v zaměstnaneckém poměru, ale též na téměř všechny osoby samostatně výdělečně činné a na osoby právnické. Zvláštní význam to má na př. ve stavebnictví-a tu především ve stavbě dálnic.

Otázky účasti zaměstnanců na řízení a účasti na výsledku podnikání se řeší prozatím v jednotlivých státech EWG různě. Předpokládá se, že jednotné uspořádání bude zahrnuto až do projektu "Evropské společnosti".

Hospodářská a měnová unie.

Pod tlakem událostí v měnové politice a chronického platebního deficitu USA, obrátilo EWG v posledních letech svůj zájem přednostně k otázkám měnovým a k hospodářské politice. Jeví se snaha po větší centralisaci řízení hospodářské politiky. Byla učiněna dohoda o lepší koordinaci krátkodobých plánů. V případě změny měnové parity platí zásada povinné předchozí konzultace. Cedulové banky jednotlivých zemí si poskytují krátkodobou výpomoc na ochranu měn. To jsou ale všechna opatření prozatímní. K definitivní organizaci, včetně jednotné měny, dojde teprve postupně. Prvním soustavným krokem má být uskutečnění t.zv. Wernerova plánu-pravděpodobně do r.1973.

Ostatní výsledky.

Oblast působení EWG je pochopitelně velmi široká a zabírá nejenom zmíněné základní úseky.

K řadě uzavřených dohod patří na př. ujednání o hospodářské soutěži, které zakazuje jakékoliv omezování volné soutěže uvnitř společného trhu. V oboru daní má být sjednocena daň z přírůstku hodnoty. V oboru právním se připravuje osnova "Evropské společnosti" a "Evropského patentního práva". Určitých úspěchů bylo dosaženo též v oboru politiky energetické, průmyslové, výzkumnické a regionální.

Závěrem

Je možno konstatovat, že Evropské společenství je velikým přínosem nejenom poválečnému hospodářství, ale celosvětové poválečné politice. Přístupem Velké Británie a dalších evropských zemí sdružených prozatím většinou ^VEFTA/ Evropské sdružení volného obchodu/ se jeho význam ještě dále a podstatně zvětší. Dá se očekávat, že jím bude ve velmi dohledné době překlenuta hospodářská i do značné míry politická disparita mezi USA, Evropou

a vzdáleným, ale všude pronikajícím Japonskem, k velikému prospěchu všech tří.
Dnešní situaci a význam EWG ať i lustrují dvě tabulky sestavené podle údajů OECD.

Hrubý společenský produkt hlavních oblastí svobodného světa/1969/

	Obyvatelé	Hrubý spol. produkt	Hr.spol.prod. na hlavu	Prům.roč. přír. 1964-69
EWG	188 v mil	426,8/mil. \$	2270 \$	5,1%
EFTA	101 "	207,2 "	2070	3,0%
Švýcarsko	6,2 "	18,8 "	3020	3,6%
USA	203 "	947,8 "	4660	4,6%
Japonsko	102 "	167,2	1630	10,8%

Vývoj průmyslové výroby od 1957 /1963 = 100/ do roku 1970

	1957	1960	1965	1970
EWG	70	85	111	152
EFTA	84	92	112	139
Švýcarsko	-	84	109	143
USA	81	88	115	135
Japonsko	47	70	120	258

/Přehled byl sestaven podle údajů OECD a EWG, a z materiálů
fy Gebrüder-Sulzer AG/

x x x x x x x x

oo MALOOBCHODNÍ CENY spotřebního zboží stouply ve Švýcarsku od roku 1966 do roku 1971, tedy za posledních 5 let, o 21,3 %. Velkoobchodní ceny stouply od 1963 do 1971, tedy za posledních 8 let, jen o 14 %. Nejvíce maso /52,6%/. Některé zboží dokonce zlevnilo - především drůbež /o 17,7%/ a vejce /o 18,2%/. Též textilie jsou dnes v průměru levnější nežli v roce 1963 /o 2,8%/.

oo Ve dnech 20. až 24. října zasedal v Bruselu ústřední výbor organizace křesťanských odborů - dnes SVĚTOVÉ KONFEDERACE PRÁCE. Mezi jiným bylo na zasedání schváleno úsilí o celosvětovou odborovou solidaritu a bylo rozhodnuto dožadovat se účasti na přípravách nového světového měnového a hospodářského systému. Příští zasedání ústředního výboru této naší nejvyšší organizace bude v dubnu 1972 v Dakaru. Hlavním bodem programu bude problém apartheidu v Jižní Africe a v Rhodesii.

oo HURÁ - ZLATO JE PRYČ. Tak nadepsal svůj článek o dnešní měnové situaci v Technische Rundschau André Kostolany. Projevuje v něm svou radost z faktu, že je konečně konec tak zvanému zlatému standartu, který byl už léta v agonii a komplikoval současné hospodářské vztahy.

oo Organizace POJIŠTĚNÍ PRO PŘÍPAD NEZAMĚSTNANOSTI je prý ve Švýcarsku velmi zastaralá. Celkem 153 pokladen pověřených jeho prováděním vybere necelých 12 milionů premií, vyplatí 1,14 mil. pojistného ale na vlastní režii stojí 4,31 milionů franků! Celý systém prý potřebuje nutně zjednodušit - podle názoru veřejnosti, parlamentu i odborů.

x x x x x x x x